

Таблица № 8

Наименование на предприятията	Местонамиране	Средна месечна работна заплата лв.	Средносписъчен брой на работниците	Кумулативен брой на работниците
Предприятие „А“		1,210	3,000	3,000
Предприятие „Б“		1,000	4,000	7,000
Предприятие „В“		900	5,000	12,000
Предприятие „Г“		880	4,000	16,000

Да предположим, че наблюдаваме 60 работника от този отрасъл. Ако във всяко предприятие наблюдаваме по 15 работника, наблюдението ще трябва да се извърши в 4 пункта ($60 : 15 = 4$). За да определим кое предприятие ще влезе в извадката, изчисляваме интервала, с който ще търсим предприятието. Интервалът се определя, като общия брой на работниците по кумулативната колона разделим на броя на пунктовете, в които ще се провежда наблюдението. Той е равен на 4 ($16 : 4 = 4$), т. е. в предприятието, където се намира четирихилядният работник, трябва да бъде организирано наблюдение. Ако вземем за изходно начало първото предприятие, то при интервал от 4 хиляди работника попада всяко следващо предприятие. В нашия пример, където във всяко предприятие има примерно по 4 хиляди работника, всяко предприятие попада в извадката. Но ако наблюдението се извършваше в два пункта от по 30 работника от всяко предприятие, то очевидно в извадката щяха да попаднат второто и четвъртото предприятие.

Подборът на предприятията, в които ще се извършва наблюдението на работниците, а също и броят на работническите семейства, на които ще се изследват бюджетите, може да стане и по следния начин. Да вземем същия пример. Общият брой на работниците в отрасъла е 16,000. Необходимо е да се наблюдават 60 работнически семейства, т. е. на хиляда работника се падат за наблюдаване по 3.75 работнически семейства ($60 : 16 = 3.75$). В такъв случай в първото предприятие трябва да се наблюдават 11 работнически семейства ($3 \times 3.75 \approx 11$), във второто предприятие — 15, в третото — 19 и в четвъртото — 15. По такъв начин ние определихме не само предприятията, но и броя на работническите семейства във всяко предприятие, които трябва да се наблюдават. Последното обстоятелство има изключително важно значение за правилната организация на наблюдението. От всяко предприятие в наблюдението попадат толкова работници, колкото е относителното тегло на работниците от това предприятие, спрямо работниците от другите предприятия. Това обстоятелство предпазва организаторите на наблюдението от често срещаните случаи в практиката, когато, използвайки метода на интервала, в наблюдението попадат предприятия с незначителен брой работници, а се изпускат предприятия със значителен брой работници. Този недостатък изцяло се отстранява при пропорционалния подбор на работниците в предприятията от даден отрасъл. Положителна страна на този начин на подбор на предприятията и на броя на работниците в тях е тази, че в наблюдението ще попаднат предимно всички предприятия, които определят